

Проміжний звіт про виконання наукової теми

кафедри української мови

Факультету української філології, культури і мистецтва

(термін реалізації: 01.06.2023 — 31.12.2028)

№0123U102433

ДИНАМІКА МОВНОЇ СИТУАЦІЇ В МІСТІ КИЄВІ: СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ, ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ, ПРАГМАТИЧНИЙ І ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТИ

Керівник і виконавці теми

Вінтонів М.О.

СТИШОВ О.А.

Зелінська О.Ю.

5 докторів наук, 12-кандидатів наук, 1 доктор філософії зі спеціальності 035 Філологія

Караман С.О.

Караман О.В.

Овсієнко Л.М.

Видайчук Т.Л.

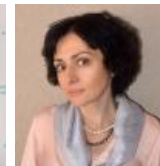
Дроботенко В.Ю.

Лахно Н.В.

Русаченко Н.П.

Сасвич І.Г.

Горохова Т.О.

Вінтонів Т.М.

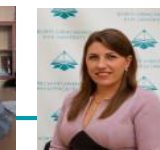
Дружененко Р.С.

Булава Н.Ю.

Засць В.Г.

Горобець С.І.

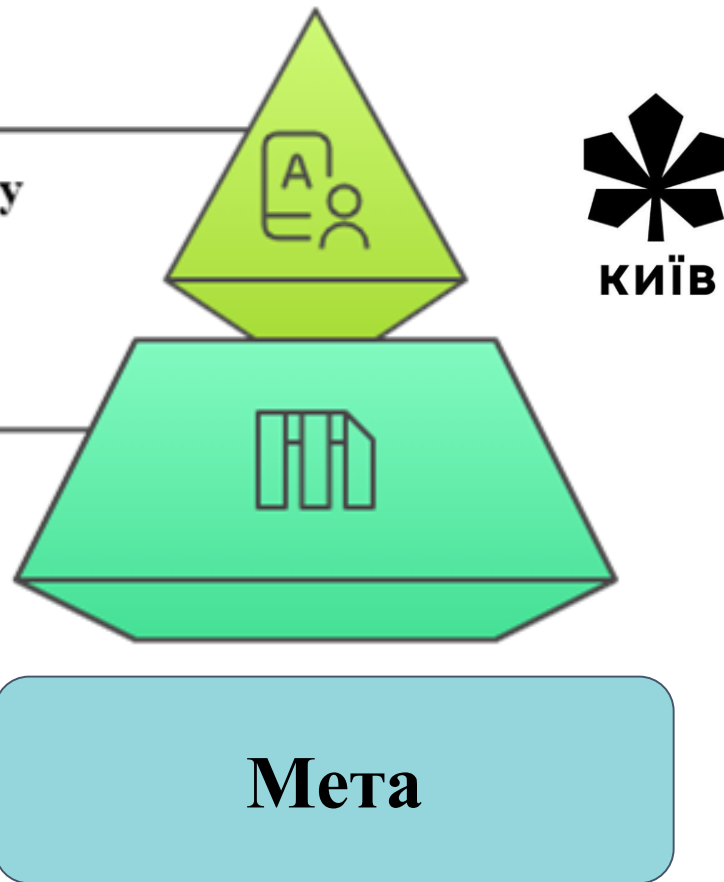

Бойко М.І.

○ — комплексно проаналізувати мовну ситуацію в м. Києві,

○ — визначити стратегічні пріоритети для реалізації конституційних гарантій вільного функціонування української мови в м. Києві.

Етапи дослідження

Аналітико-констатувальний

Теоретико-модельовальний

Формувально-впроваджувальний

Узагальнювальний

НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ НА ТЕОРЕТИЧНОМУ РІВНІ:

розроблено теоретико-методологічні підходи до вивчення онімного середовища м. Києва;

поглиблено типологізацію онімів;

окреслено тенденції в мовному середовищі міста Києва, зокрема динаміку і лібералізацію мовної норми, прагнення до мовної гри і варіативності;

виокремлено функції та типи мотиваційної структури ландшафтних одиниць;

запропоновано типологію знаків відповідно до скриптовієї системи написання;

визначено типи досліджуваних ергонімів щодо кількості мов та послідовності їхнього розташування;

класифіковано написи за структурними особливостями, мовним оформленням;

з'ясовано освітній, інформаційний та символічний вплив іншомовного лінгвістичного ландшафту на розвиток багатомовності та міжкультурної комунікації м. Києва.

Результати дослідження

СТАНОМ НА 30.12.2024 р.
2833 УРБАНОНІМИ

2059 вулиць;	32 проспекти;	12 проїздів;	3 алеї;
533 провулки;	22 бульвари;	11 шосе;	3 набережних;
77 ліній;	15 узвозів;	5 доріг;	2 тупики.
59 площ і майданів;			

Назви магазинів одягу (617 од.)

латиницею - 534

російською - 23

українською - 60

Назви магазинів одягу

• Проаналізовано – 617.

Заклади харчування

• Проаналізовано – 3458.

Назви готелів

• Проаналізовано – 1 934.

Всього проаналізовано 6009.

Святошинський район м.Києва

- Площа – 10 км²
- Населення – 164 471 (2019 р.)
- Вербі топонімічна назва
- 1) Як «Святош» – з місцевим українським діалектом походить від «Святош» (Святошів).
- 2) Як прозвище князя Святослава. Давидовичі (Святослав Миколайович, з першою дружиною СВЯТОШІВ) були князівською родиною.
- Назва сучасної місцевості Святославів ділків (1970-х) – це колишня територія, яка була вилучена (закон 1990 року) з території району.
- 1980 року на території району (на території колишнього району) було створено район.
- Завдяки прозвищу князя Святослава (1918 р.)

Кількісні результати

Зібрано й описано 110 назв урбанонімів:

- ✓ 90 назв вулиць (годонімів)
- ✓ 12 назв провулків
- ✓ 3 назви проспектів
- ✓ 2 назви бульварів
- ✓ 1 назва шосе
- ✓ 1 назва дороги
- ✓ 1 назва площі (агоронім)

9	Святошинський район м.Києва	бульвар Миколи Руденка 	відантропонімічного походження структура - двокомпонентна. На честь Миколи Даниловича Руденка (1920-2004) - українського письменника, поета, правозахисника, засновника Української Гельсінської Групи	• виник як частина бульвару Романа Ролана (нині Жуля Верна) - з 1960-х до 1981 р. • бульвар Кольцова - 1981 до 2024 р. на честь російського поета Олексія Кольцова • бульвар Миколи Руденка - з 2024 р.	https://kyivcity.gov.ua/img/item/general/10783.pdf	Змін не потребує!

«Глек», «Кувшин»

«Глек»

вдала назва

Ресторан знаходиться в самому центрі столиці в історичній будівлі 1882 року. Основна концепція закладу полягає в тому, що це буде історія про українську кухню, локальні продукти, сезонні пропозиції і Київ.

Зали прикрашені великою кількістю елементів ручної роботи, серед яких масивні глек, світильники, сухі квіти тощо.

Назва закладу однокомпонентна, складається з одного слова (глек), що є атрибутом українського побуту і прикрашає зали та столи відвідувачів. Утворено способом транслімізації відапелативне походження глек – Глек, має певні асоціації.

«Кувшин»

невдала назва, **росіянізм**

- Якщо взяти ергонім «Кувшин» - то це заклад грузинський, теж однокомпонентне, але і сьогодні репрезентоване російською мовою, впевнені, якщо б було прописано грузинською чи латиницею **დოკი (doki), jug**, то цей ресторан більше зробив би собі реклами.
- Ще невдала назва грузинського ресторану «**OTDOHNULI**» російське слово написане латиницею, сподіваємося, що це справа часу!

КИНЬ-ГРУСТЬ

Кинь-Грусть

алея парку

50°31'13" пн. ш. 30°26'42" сх. д.

Тип адміністративно-територіальний поділ Києва

Відкрито 1972 рік

Площа 8,5 га

Країна Україна

Розташування Київ, Подільський район (Київ), між вулицями Сошенка і Кобзарською

Кинь-Грусть (Україна)

УКР 23:42

ХУТОРЬ КИНЬ-ГРУСТЬ.

Київ.—Окрестности.

Сфотографовано: С. В. Врангель, Киев.

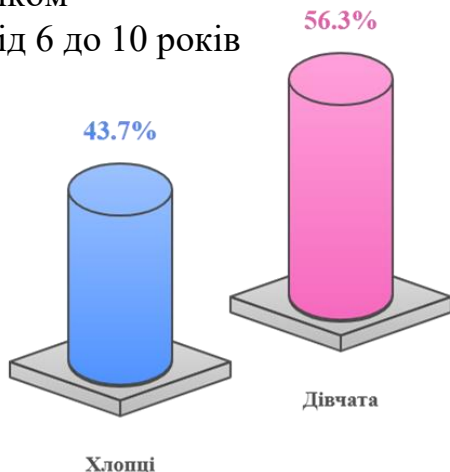
Київ ХІХ ст. Передмістя. Хутір Кинь-Грусть. Kyiv. Khutir Kyn'-Grust' Kyiv. Khoutir Kygn-Groust'

Соціолінгвістичне опитування «**Мовні практики та мовне ставлення дітей молодшого шкільного віку**» дітей молодшого шкільного віку (у м. Києві) щодо мовленнєвих практик у позанавчальний час (2025 рік)

104
учасники

віком
від 6 до 10 років

Мовну ситуацію серед дітей молодшого шкільного віку в Києві характеризуємо як

із тенденціями до зміцнення
української мови як
основної мови освіти,
комунікації та контенту,

багатомовна

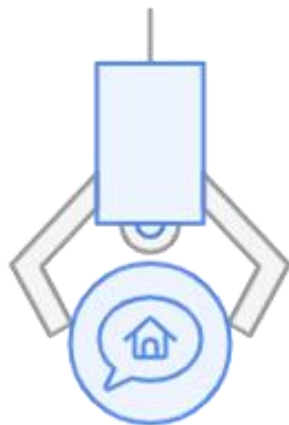
модель

двомовності,

але з помітним побутовим
закріпленням
російської у приватних
сферах.

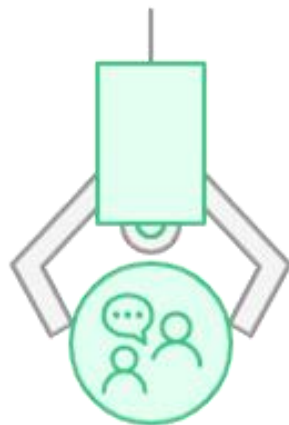

Основні напрями дослідження

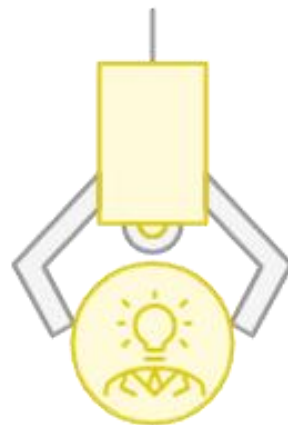
Мовна політика в родині

Понад
половина
дітей (52.4%)
зростає в
змішаному
мовному
середовищі

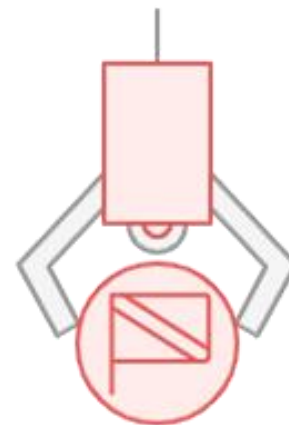
Мовні практики з родичами та друзями

Спілкування з рідними та
друзями показує домінування
змішаної моделі (38.8% з
родичами, 62.1% з друзями)

Мотивація вивчення української мови

Основна причина
вивчення української –
успіх у навчанні
(40.7%), комунікація
(29.2%)

Функціональні сфери використання російської

Роль в офіційній, освітній комунікації
майже відсутня,
що підтверджує зсув російської мови
до маргінальних сфер мовного життя
дітей

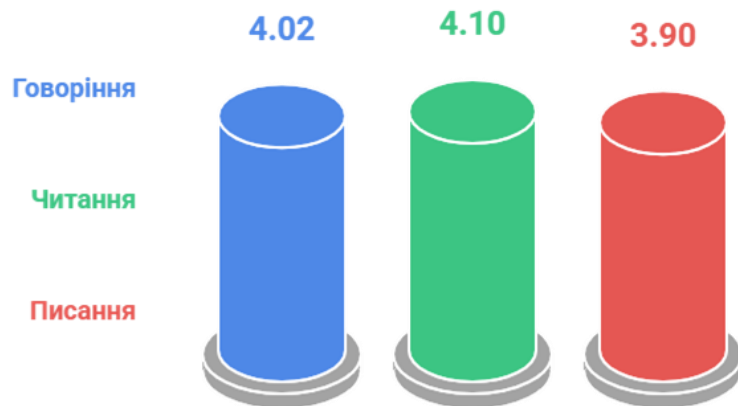

Мовна компетенція

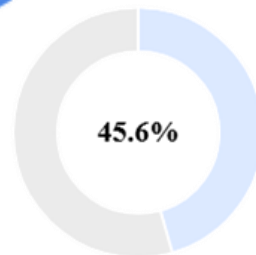
Українська мова демонструє найвищий рівень компетенції.

Середній бал

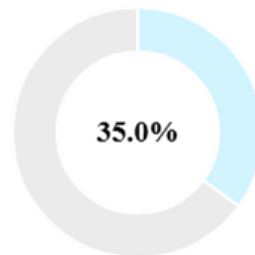

Англійська – початковий рівень, що відповідає шкільному рівню володіння.

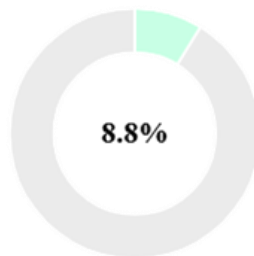
Споживання контенту

Українська

Українська та
російська

Лише російська

Це свідчить про закріплення української як основної мови соціалізації через медіа, хоч частка поєднання з російською залишається значною.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА

МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ СЕМІНАР
«ЛЮДИНА – МОВА – КУЛЬТУРА:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ ДИСКУРС»
17 травня 2023 року

10 квітня 2023
року

Міжнародний науковий
форум
«Лінгвофілософський
підхід до мови: основні
напрями і парадигми»

8 грудня 2023
року

Всеукраїнська наукова
онлайн-конференція
(XVI щорічні
Грінченківські читання)
«Епоха Грінченка:
нація, ідентичність,
просвіта»

21 травня
2024 року

Всеукраїнський
(з міжнародною
участю) науково-
теоретичний семінар
для аспірантів
«Особливості
здобуття ступеня
PhD: український і
закордонний
досвід»

Знакові наукові заходи

14 листопада
2024 року

Всеукраїнська наукова онлайн-
конференція з міжнародною участю
«Моделі мовного простору України і
Європи»

17 травня
2023 року

Міжрегіональний
науковий семінар
«ЛЮДИНА – МОВА –
КУЛЬТУРА:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ
ДИСКУРС»

17 травня
2024 року

Круглий стіл «Мовно-
інформаційний простір
м. Києва»

23 жовтня
2024 року

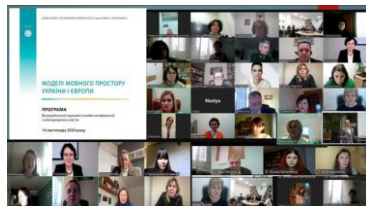
Круглий стіл «Українська мова під
час війни: тенденції динаміки
мовної ситуації»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА

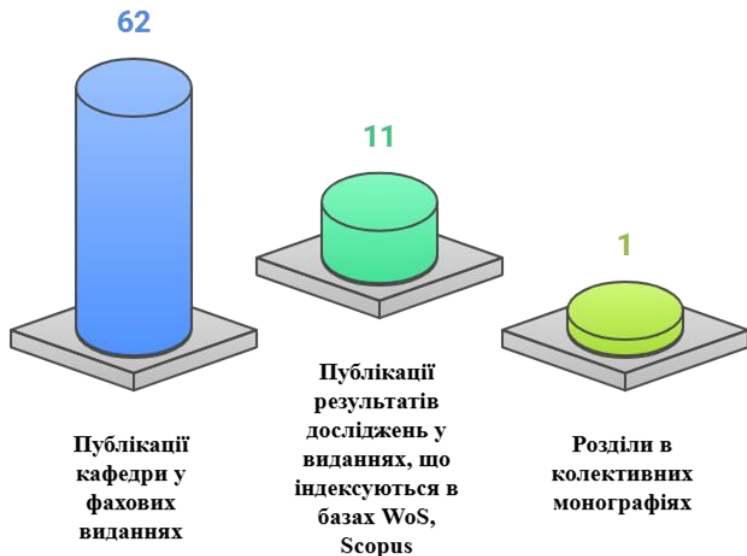
«ЕПОХА ГРИНЧЕНКА:
ПРОСВІТА, НАЦІЯ, ІДЕНТИЧНІСТЬ»
(XVI щорічні Грінченківські читання)

Прогнози
Визначення наукової
історії-конфесії
8 грудня 2023 року

Публікації результатів дослідження (2023-2025)

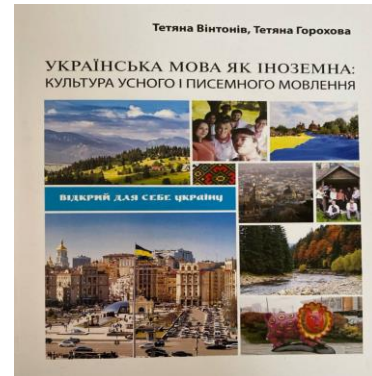

Навчальні посібники

Вінтонів Т. М., Горохова Т. О. (2023) Українська мова як іноземна: культура усного і писемного мовлення: посібник із розвитку зв'язного мовлення для студентів-іноземців, слухачів підготовчого відділення (українська мова). Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

Савченко В. М., Полянничко О. М., **Вінтонів Т. М.** та ін. (2024) Реабілітаційний набір міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я в практиці фахівців із реабілітації. Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Бойко М. І. (2024) Синтаксис сучасної української мови: навчальний посібник. Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

Український дворянський епістолярій: хрестоматія (2025) / упорядники: М.Будзар, **М.Вінтонів, Т.Вінтонів**, А.Гедьо, О.Іванюк, Є.Ковальов, О.Матвієнко. Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

Зміни до ОПП здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти "Українська мова та література"

Вибірковий блок "Прикладна лінгвоукраїністика"

2023 р. уведено вибірковий блок "Прикладна лінгвоукраїністика", серед освітніх компонентів якого "Мова міста Києва"

Теми курсових робіт

Темарій курсових робіт із СУЛМ та проєктів із прикладної філології затверджується з урахуванням теми наукового дослідження кафедри.

2025 рік

Козак Олександра Олександрівна, 1 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з української мови, літератури (з методиками їх викладання).

Тема роботи: «Цифрові інструменти як засіб розвитку пізнавальної активності учнів 10-11 класів у позакласній роботі з української мови» (керівник Караман С.О.)

Наукові надбання студентів (2024 рік)

Резнік Анастасія Петрівна,

студентка IV курсу ОПП «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, здобула III місце на Міжнародному конкурсі студентських наукових робіт за спеціальністю 035 «Філологія» (5–7.06.2024; National Commission of Ukraine for UNESCO, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського).

Тема роботи: THE ARCHAIC MICROTOPONYMY OF KYIV: AN ATTEMPT AT HISTORICAL-LINGUISTIC ANALYSIS (керівник: Т. Л. Видуйчук).

студентка IV курсу ОПП «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 1 місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з української мови, літератури (з методиками їх викладання).

Тема роботи: «Методика формування громадянської компетентності учнів 10 класу ліцею на уроках української мови засобами інфографіки» (керівник: О. В. Караман)

Свирідченко Інна Михайлівна

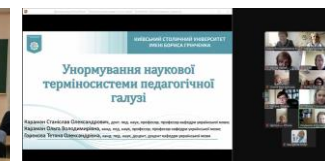
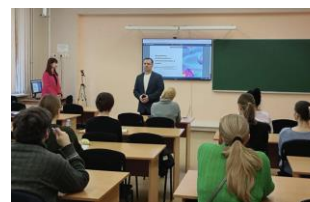
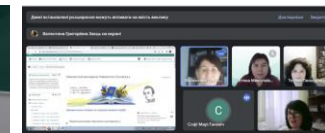

Практичне впровадження результатів: **АПРОБАЦІЯ НА МІЖНАРОДНОМУ, ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ**

Тренінги для науково-педагогічних працівників Університету Грінченка

1. Цикл тренінгів дидактичного модуля «**Український правопис у дії: основні зміни та нововведення**» (25.02.2025 року; 21.11.2024 року);
2. Лекція «**Сучасні цифрові платформи та можливості штучного інтелекту для підвищення рівня медійної грамотності**» (04.02. 2025 року);
3. Практичні заняття на тему «**Академічна доброчесність і штучний інтелект в освіті: практичні кейси для викладачів**» (28 та 29.01.2025 року);
4. Методологічний семінар для керівників магістерських і дисертаційних робіт на тему «**Унормування наукової терміносистеми педагогічної галузі**» (30.09.2024 року);
5. Онлайн-клуб любителів української мови «**Причати мене розмовою – українською мовою**» (2023-донині)
6. Майстерклас «**Інструменти корпусної лінгвістики в навчанні та дослідженні української мови**» (18.01.2024 року).

25 лютого 2025 року кафедра української мови Факультету української філології, культури і мистецтва спільно з Навчально-науковим центром розвитку персоналу та лідерства з нагоди Міжнародного дня рідної мови продовжили цикл тренінгів для викладачів за програмою **«Український правопис у дії: основні зміни та нововведення»**.

Вінтонів Михайло Олексійович,

Вінтонів Тетяна Миколаївна,

Горохова Тетяна Олександрівна

У межах соціального проєкту «**З Києвом і для Києва**», до реалізації якого залучена кафедра української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, **упродовж 2024/25 навчального року проведено курси з української мови для людей з інвалідністю слуху.**

Навчання спрямоване на розвиток мовних навичок, подолання комунікативних бар'єрів та сприяння соціальній адаптації.

Учасники не лише вдосконалюють свої знання щодо рівня володіння державною мовою, а й обговорювали питання історії України, української культури тощо.

авдиторії з 14 до 70 років

Курси для мешканців м.Києва

Безоплатні курси для працівників сфери транспорту і послуг (сертифікат на 3 кредити)

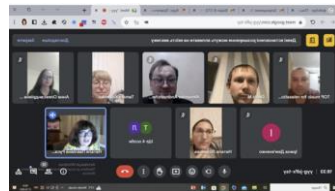
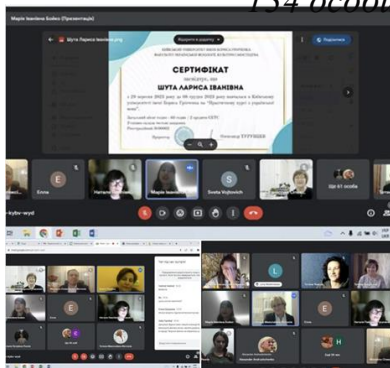
щоп'ятниці на платформі

29 вересня 2023 р. – 8 грудня 2023 р.

134 особи

Курси з вивчення української мови для тренерсько-викладацького складу ДЮСШ і спортивних гуртків (сертифікат на 2 кредити)

Заняття з вивчення української мови для людей третього віку в просторі «Життєлюб»

листопад 2024 р. – травень 2025 р.

Курси «Простір Життєлюб» — місце, де мешканці Києва віком від 55 виявили бажання поглибити свої знання з української мови.

У межах соціального проекту «З Києвом і для Києва» проведено заняття з української мови, на яких слухачі мали можливість зануритися в українськомовне середовище, отримати знання з культури усного та писемного мовлення, виробити комунікативні компетентності у різних сферах мовленнєвої діяльності.

На платформі розроблено спеціальний курс, який можна пройти асинхронно

Співпраця з ТЦСО Оболонського району м. Києва

З березня 2025 року розпочато щотижневі заняття з української мови.

Тренінги для вчителів м.Києва

Інтерактивна лекція «Український правопис у контексті мовних інновацій» у межах проєкту «Нова українська школа: мовно-літературний столичний стандарт» для вчителів спеціалізованої школи № 304 Святошинського району (03 квітня 2024 року)

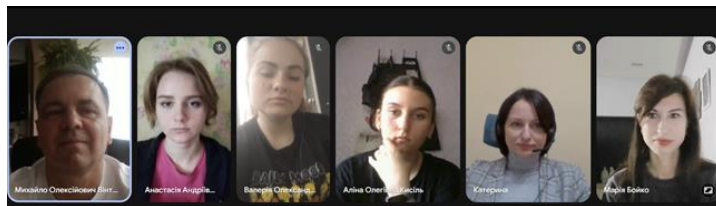
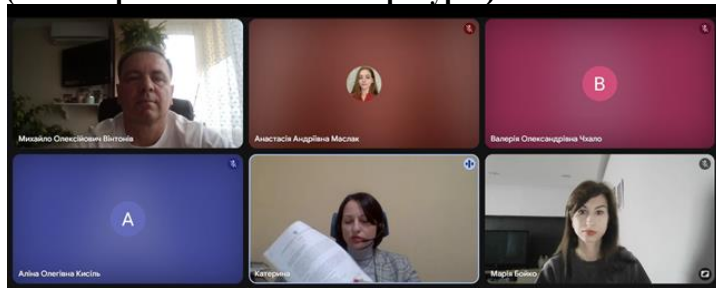

Тренінг «Мовний імідж сучасного педагога» для вчителів спеціалізованої школи № 14 імені українського професора Грушевського Сергія Федоровича Оболонського району (27 березня 2024 року)

Виробнича практика зі спеціалізації «Прикладна філологія» (ОП «Українська мова та література»)

Соціально-волонтерська (ОП «Українська мова та література»)

Діалектологічна практика для студентів- філологів (ОП «Українська мова та література»)

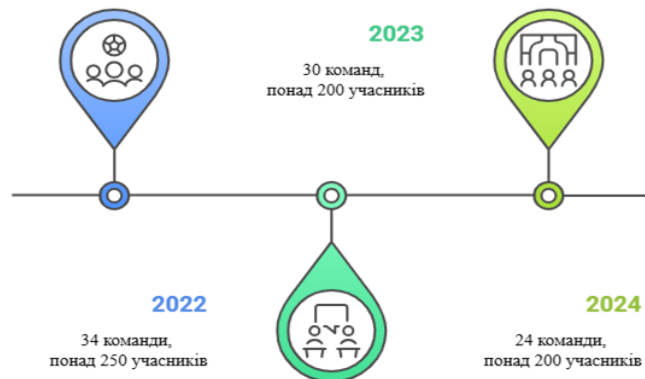
Виробнича практика (з прикладної філології) (ОП «Прикладна філологія»)

Виробнича практика з прикладної лінгвістики (ОП «Українська мова та література»)

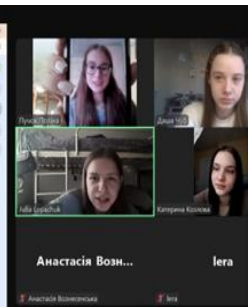
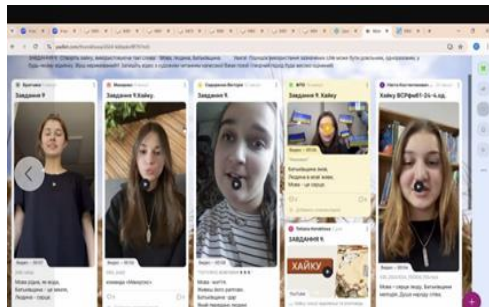

Інтерактивний онлайнний квест «Мовний марафон» (з 2019 року – донині)

Всеукраїнський конкурс учнівської та студентської молоді «Українська мова в об'єктиві» (з 2021 року – донині)

Заходи для учнів та студентів м.Кисьва

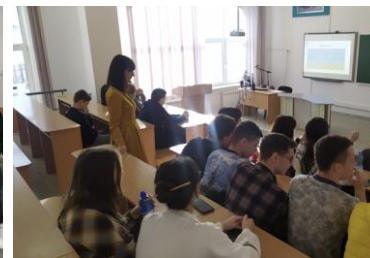
**Майстерклас «Медіаграмотність у дії:
читай, перевіряй, розпізнавай»
(20.02.2025 року)**

**Цикл науково-пізнавальних заходів «Герої
мовного фронту» (з 2021 року – донині)**

**Майстерклас «Цифрова риторика»
(02.02.2024 року)**

Заходи для учнів та студентів м.Києва

У 2023 році разом із Педагогічний університет
ім. Комісії народної освіти в Кракові
реалізовано міжнародний грант NAWA
№ BPN/GIN/2022/1/00013/U/00001

під назвою

«Ранні етапи розвитку білінгвізму українських дітей у польських дитячих садках»

*Київський столичний
університет імені Бориса Грінченка*

*Педагогічний університет
ім. Комісії народної освіти в Кракові*

Участь у програмах академічної мобільності

Горохова Т.О.

Підготовка навчальних матеріалів,
цикл гостьових лекцій

Бойко М.І.

Підготовка навчальних матеріалів,
цикл гостьових лекцій

Видайчук Т.Л.

Розробка навчальної програми,
навчальних матеріалів та тестів для
визначення рівня володіння
українською мовою

Erasmus+ staff mobility for teaching (Університет Палермо, Італія)

**12.05.2023-
18.05.2023**

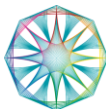

**29.04.2024-
03.05.2024**

**28.04.2025-
02.05.2025**

КИЇВСЬКИЙ
СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ПЕРСПЕКТИВИ

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ
зі стандартів державної мови

На засіданні

Національної комісії зі стандартів державної мови

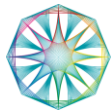
протокол від 15 травня 2025 року №39 затверджено

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ

для напрацювання проєкту стандарту державної мови

**«ТЕРМІНОЛОГІЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. ТЕРМІНОЛОГІЯ
ТЕРАПІЇ І РЕАБІЛІТАЦІЇ»**

КИЇВСЬКИЙ
СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!